

15.10.2025

SUPO 920/01.04.01.00/2025

Eduskunnan hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi poliisilain 5 a luvun muuttamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi (HE 29/2025 vp)

Hallintovaliokunta on pyytänyt suojelupoliisin lausuntoa liittyen otsikossa mainittuun hallituksen esitykseen. Eduskunnalle alun perin annetun hallituksen esityksen mukaan suojelupoliisille olisi sallittu tiedustelumenetelmän avulla saadun suojelupoliisin tehtävien kannalta olennaisia rikoksia eli maanpetosrikoksia, valtiopetosrikoksia ja terrorismirikoksia koskevan rikostiedon luovuttaminen toimivaltaiselle viranomaiselle. Lisäksi hallituksen esityksessä olisi mahdollistettu tiedustelumenetelmän käytön avulla saadun tiedon luovuttaminen aina kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi ja muuksi toimivaltaisen viranomaisen toiminnan suuntaamiseksi kuitenkin niin, että luovutettujen tietojen käyttäminen olisi ollut rajoitettua erityisesti huomioiden oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin turvaaminen.

Hallintovaliokunta on saanut asiassa perustuslakivaliokunnan lausunnon (PeVL 26/2025 vp), jonka mukaan lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä, jos sen tekemä valtiosääntöoikeudellinen huomautus otetaan asianmukaisesti huomioon. Perustuslakivaliokunnan huomautus koskee ehdotetun lain 5 a luvun 44 a §:ää, jota on välttämätöntä täsmentää ja rajata niin, että sääntely täyttää jonkin perustuslain 10 §:n 4 momentin mukaisen rajoitusperusteen. Lisäksi perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan, että hallintovaliokunnan on rajattava ja täsmennettävä lakiehdotuksen 5 a luvun 44 §:n 5 momentin sääntelyä, jossa viitataan rikoslain 12, 13, ja 34 a lukuihin.

Suojelupoliisi viittaa hallintovaliokunnalle 2.9.2025 antamaansa lausuntoon, jossa todetaan, että lausuttavana ollut hallituksen esitys vastasi kiitettävällä tavalla sille asetettuihin tavoitteisiin. Se myös vastasi pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan hallitus uudistaa palomuurisääntelyn siten, että se mahdollistaa poliisin toiminnan suuntaamisen ja riittävän laajasti tiedon luovuttamisen poliisille sekä muille viranomaisille, joilla on toimivaltuudet konkreettisesti puuttua suojelupoliisin havaitsemaan kansallista turvallisuutta vakavasti uhkaavaan toimintaan. Suojelupoliisi katsoo, että palomuurista olisi ollut aiheellista säätää alun perin ehdotetulla tavalla, mutta edellä todettujen perustuslakivaliokunnan huomioiden vuoksi tämä ei ole mahdollista.

Suojelupoliisin näkemyksen mukaan sisäministeriön perustuslakivaliokunnan lausunnon jälkeen laatima, nyt lausuttavana oleva lakiehdotus vastaa riittävällä tavalla suojelupoliisin tarpeeseen luovuttaa rikostietoa poliisille. Ehdotuksen toteuttaminen olisi myös omiaan hälventämään palomuurisääntelyyn liittyviä tulkintaepäselvyyksiä, mikä oli myös hallituksen esityksen keskeinen tavoite. Uudessa lakiehdotuksessa tiedon luovuttamistarkoituksena olisi rikoksen estäminen ja selvittäminen. Ehdotettu muotoilu on linjassa perustuslain 10 §:n 4 momentin kanssa, jonka mukaan lailla voidaan säätää välttämättömistä rajoituksista viestin salaisuuteen yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta vaarantavien rikosten tutkinnassa.

Suojelupoliisi pitää erittäin tärkeänä poliisilain 5 a luvun 44 §:n 6 momentissa ehdotettua sääntelyä, jonka mukaan suojelupoliisi voi päättää, että tiedustelumenetelmällä saatuja tietoja ei saa käyttää esitutkintalain 3 luvun 1 §:ssä tarkoitetun rikoksesta tehdyn ilmoituksen kirjaamisen perusteena, esitutkintalain 3 luvun 3 §:ssä tarkoitetun tutkinnan aloittamiseksi eikä salaista tiedonhankintakeinoja, salaista pakkokeinoja tai muuta pakkokeinoja koskevan vaatimuksen tai päätöksen perusteena eikä näyttönä rikosasiassa, jos tämä on tarpeen siviilitiedustelun suojaamiseksi. Lakiehdotuksessa olevien käyttörajoitusten tarkoituksena on suojata suojelupoliisin siviilitiedustelua, mikä on täysin välttämätöntä. Nykyisen palomuurisääntelyn olosuhteissa siviilitiedustelun yhteydessä havaitusta rikoksesta ilmoittaminen laukaisee vääjäämättä poliisissa esitutkinnan ja usein myös sellaisen pakkokeinojen käytön, mikä on omiaan vaarantamaan tiedonluovutuksen taustalla olleen suojelupoliisin tiedusteluoperaation. Suojelupoliisin siviilitiedusteluoperaatioissa on yleensä kyse valtiollisiin toimijoihin kohdistuvasta tiedonhankinnasta, jota on välttämätöntä harjoittaa hyvinkin pitkäkestoisesti ja pahimmillaan tiedonluovutuksen poliisissa aiheuttamat toimenpiteet voisivat johtaa tiedustelun epäonnistumiseen.

Suojelupoliisi kiinnittää huomiota lakiehdotuksen 5 a luvun 44 §:n 6 momentin ehdotettuun muotoiluun "Ei erittäin tärkeä yleinen etu muuta vaadi, suojelupoliisi voi...". Suojelupoliisin näkemyksen mukaan esitetty muotoilu on tulokannanvarainen sen jättäessä jokseenkin epäselväksi, mitä tarkoitetaan erittäin tärkeällä yleisellä edulla. Ei myöskään voida poissulkea sitä, että lainkohdassa mainitun ilmoituksen yhteydessä ilmoituksen tekijän ja saajan näkemykset eroaisivat siitä, mikä on kyseisessä asiayhteydessä lainkohdan tarkoittama erittäin tärkeä yleinen etu. Suojelupoliisi esittää hallintovaliokunnan harkittavaksi, että lainkohdan sanamuoto muutetaan täsmällisempään muotoon "Edellä tämän pykälän 3–5 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa suojelupoliisi voi...". Tällöin suojelupoliisi tekisi arvion tiedustelumenetelmällä saatujen tietojen käyttörajoitusten asettamisen välttämättömyydestä. Suojelupoliisin ehdottama sanamuodon muutos merkitsisi sitä, että säännöksen tarkoittamia tiedon käyttörajoituksia ei voitaisi asettaa silloin, kun luovutettava tieto koskee vielä estettävissä olevaa tai jo tapahtunutta niin sanottua ylitörkeää rikosta. Tällaisten rikosten estäminen ja selvittäminen on lähtökohtaisesti erittäin tärkeän yhteiskunnallisen edun mukaista.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan todennut, ettei alkuperäisessä lakiehdotuksessa ehdotettu sääntely, jossa poliisilain 5 a luvun 44 §:n 5 momentissa tarkoitetun ilmoituksen tekemisen osalta viitataan rikoslain 12, 13, ja 34 a lukuihin, ole linjassa perusoikeuksien rajoittamisen oikeasuhtaisuus- eikä täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusedellytyksen kanssa.

Vaihtoehdoksi jää luetella erikseen ne kyseisissä rikoslain luvuissa rangaistaviksi säädetty teot, joista ilmoittamisen 5 momentti mahdollistaisi. Suojelupoliisi toteaa, että kyseisten lukujen rikoksissa on aina kyse maanpetos- valtiopetos- ja terrorismirikoksista, jolloin ilmoituksen tekeminen näistä rikoksista vastaa tiedon hankkimisen alkuperäistä käyttötarkoitusta. Vaikka sisäministeriön nyt ehdottamat muutokset alkuperäiseen lakiehdotukseen eivät kaikilta osin vastaa suojelupoliisin toiminnan kannalta optimaalisinta vaihtoehtoa, on se kuitenkin nykytilanteeseen verrattuna tyydyttävä ja osaltaan parantaa kansallisen turvallisuuden ughiin vastaamista. Arvioitavana olevan säännösehduksen toteuttaminen johtaa käytännössä tarpeeseen arvioida erikseen 44 §:n 5 momentin täydentämistarvetta silloin, jos edellä mainituissa rikoslain luvuissa tulevaisuudessa säädetään rangaistavaksi palomuurisääntelyn rangaistusrajat rangaistusarvoltaan alittavia tekoja. Suojelupoliisi kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että sisäministeriön 44 §:n 5 momenttiin sisällytettäväksi ehdottamasta rikosnimikeluettelosta puuttuu rikoslain 34 a luvun 5 e §:ssä rangaistavaksi säädetty terrorismirikoksiin liittyvä julkinen kehottaminen. Rikoslain mukaan kyseisestä rikoksesta tuomitaan rangaistuksena sakkoa tai vankeutta enintään kaksi vuotta. Suojelupoliisi pitää tärkeänä, että sille 44 §:n 5 momentissa säädetään oikeus ilmoittaa poliisille myös terrorismirikoksiin liittyvästä julkisesta kehottamisesta.

Lopuksi suojelupoliisi viittaa hallintovaliokunnalle 2.9.2025 antamaansa lausuntoon ja toteaa, että ehdotusta poliisilain 5 a luvun 44 §:n 1 momentiksi tulisi muuttaa siten, että lainkohdassa tarkoitettu ilmoitus voitaisiin tehdä keskusrikospoliisin sijaan myös muulle toimivaltaiselle esitutkintaviranomaiselle. Tällöin ilmoituksen saaja määräytyisi sen mukaan, mitä Poliisihallitus kulloisellakin hetkellä on määrännyt alaistensa poliisiyksiköiden tehtävistä ja yksiköiden välisestä esitutkintatoimivallan jaosta. Joustavamman ilmaisun käyttö merkitsisi sitä, että itse säännöstä ei olisi tarpeen muuttaa siinä tapauksessa, että poliisihallinnon sisäistä tehtäväjakoa tulevaisuudessa uudistetaan.

Apulaispäälikkö

Jonna Turunen

Ylitarkastaja

Venni Valkama

Apulaispäälikkö

Jonna Turunen

Suojelupoliisin ylitarkastaja

Venni Valkama

Asiakirja (ID 70533) on sähköisesti allekirjoitettu Suojelupoliisin
asiankäsittelyjärjestelmässä 15.10.2025 10.25.42. Allekirjoituksen
oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.